

בבית המשפט הגבוה לצדק

בג"ץ: 1893/24

בירושלים

בפני כבוד השופט א' שטיין.

בעניין: הנחית היועץ המשפטי לממשלה לעניין שימוש בזרע נפטר

העותרים:

1. מיכאל פואה - יו"ר בוחרים במשפחה
2. יהודה פואה - יו"ר בצלמו – לזכויות אדם ברוח יהודית
3. מיקל (מיכאל) לוי – יו"ר עמותת אבות למען צדק

בעצמם

- נגד -

המשיבים:

1. היועצת המשפטית לממשלה.
2. שר הבריאות.
3. היועצת המשפטית משרד הבריאות.
4. ראש אכ"א, צה"ל.

ע"י פרקליטות המדינה.

ובעניין המבקשים:

1.
2.

ע"י ב"כ עו"ד מיכאל ליטווק מ.ר. 77384 ואח'

מרחוב דרך ארץ 24, חריש 3786100

פקס: 0773183141, דוא"ל mijael22@gmail.com נייד: 054-7269862

בקשה מעודכנת להצטרף כצד לעתירה.

בעקבות החלטת בית המשפט מיום 11.3.24 המבקשים מתכבדים להגיש בקשה מעודכנת זו לאחר שתיקנו את הנדרש על פי ההחלטה.

המבקשים הם הורים שכולים, אשר שכלו את בנם [REDACTED] באסון הכבד בעזה בו נהרגו [REDACTED]. נציגי משיב 4 הציעו למבקשים את שאיבת הזרע, ברגע הקשה והלא צפוי בו הודיעו להם על מות בנם. למבקשים יש עוד בנים נשואים המשרתים במילואים והם חוששים שעקב התנהלות המשיבים, במקרה אסון ח"ו יכול להיווצר פער בין רצונותיהם לבין הרצון של כלותיהם הכול כפי שיפורט להלן.

בקשת חיסיון:

היות ונושא העתירה ובקשת המבקשים רגישה מאוד מבחינה משפחתית מבקשים המבקשים כי בית המשפט יורה על חיסיון שמם.

הרקע העובדתי:

1. מבקשים 1-2 הם הורים שכולים שבנם [REDACTED] הרג באסון הכבד בעזה [REDACTED]. בעת ההודעה על פטירת בנם פנו נציגי משיב 4 ושאלו אותם האם הם מודעים לאפשרות של שאיבת זרע מבנם והאם הם מעוניינים בכך. המשיבים שהיו מודעים לנושא שללו על הסף אפשרות זו.
2. למבקשים עוד שני בנים האחד משמש בפועל כרבש"ץ במסגרת ההגמ"ר, והשני עתודאי העומד להתגייס בעוד כשנה לצבא סדיר. שניהם נשואים.
3. המבקשים נחשפו לבג"צ שבכותרת ולהחלטת בית המשפט מיום 6.3.24 בה נקבע כי המשיבים צריכים להתייחס לשאלה "האם לעותרים יש זכות עמידה, כטענתם?".
4. ביום י' אדר א' 19.2.2024 פרסמה ח"כ קטי שיטרית יוזמת החוק מכתב הנושא את הכותרת "עזיבת הצעת החוק לשימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, תשפ"ג-2023" במכתבה היא מודיעה כי: "החלטתי בכובד ראש להסיר את שמי מחוק זה...".
- **העתק מכתבה של ח"כ קטי שיטרית מצ"ב כנספח 1 לבקשה.**
5. "ביום א' ל' אדר א' תשפ"ד (10/3/24) פורסם מכתבה של ח"כ מירב בן ארי מיום כ"ו אדר א' (6/3/24) לשרי משרד הביטחון, המשפטים והבריאות, ובו היא מצהירה כי נסתם הגולל על קידום הצעת החוק לשימוש בזרע נפטר. וממילא אין כל אופק לאפשרות של שימוש בזרע הנפטר ע"י הורים של נפטר כמפורט בסעיף 73 לעתירה. וסעיף 22 להנחיית היועץ המשפטי לממשלה.
- **העתק מכתבה של ח"כ מירב בן ארי מצורף כנספח 2 לבקשה.**
6. למעשה נכון למועד הגשת הבקשה שתי יוזמות החוק הסירו ידם מהחוק ואין אף ח"כ שמקדם אותו.
7. ביום א' ל' אדר א' תשפ"ד (10/3/24) בקשו העותרים להצטרף כצד בעתירה. למחרת פרסם בית המשפט את החלטתו ובה דחה את בקשתם מהטעמים שיפורטו בהמשך.

התייחסות מפורטת להחלטה מיום ב' אדר ב' תשפ"ד 11.3.24

8. בהחלטתו מיום 11.3.24 בית המשפט דחה בקשת הצטרפות לעתירה זו מהסיבות הבאות:
  1. לא התבקשה תגובת המשיבים לבקשה.
  2. המבקשים לא מציגים טענות נוספות.
  3. מדובר בסעד פרטני של המבקש שלא התבקש בעתירה.

9. בהתאם להחלטה המבקשים בבקשתם זו תיקנו את כל הדברים עליהם הצביע בית המשפט הנכבד.

1. תגובת בעלי הדין התבקשה ומופיעה להלן בסעיפים 23-24.
2. המבקשים מציגים טענות נוספות וזאת עקב היכרותם האישית עם התנהלות משיב 4 שפנה אליהם ע"י נציגו ושאל אותם על רצונם בעניין קצירת זרעו של בנם זאת למרות שעל פי הנחיות היועץ אין להם כל סמכות בעניין זרעו של בנם. כמו כן המבקשים מציגים לראשונה לבית המשפט את מכתבם של יוזמות החוק קטי שיטתית ומירב בן ארי שהודיעו כל אחת בנפרד על החלטתם שלא לקדם את החוק.
3. לא מדובר רק בסעד פרטני אלא בסעד ציבורי הנוגע לכל ההורים של חיילי צה"ל. סעד זה נדרש בעתירה כסעד ד' שפורט בסעיפים 26-30 לעתירה ולא קיבל מענה כלל בהחלטת בית המשפט מיום כ"ו אדר א תשפ"ד 6.3.24

מעורבות המבקשים והטיעון הענייני:

10. המבקשים אשר קיבלו את ההודעה על פטירת בנם בעת לחימה בעזה, סבורים כי פניית נציג משיב 4 וההצעה לשאוב זרע מבנם כפי שהם חוו אותה, בשעה שממש דק' לפני כן הם רק התבשרו בבשורה הנוראה מכול, היא פניה פוגענית מטלטלת ומיותרת כפי שיפורט להלן, אעפ"י שבמקרה שלהם הנציג פעל בצורה הכי עדינה והכי מתחשבת שניתן לצפות. ואשר על כן הם מבקשים שהליך זה ימנע ממשפחות אחרות, ואם יקרה ח"ו אסון נוסף במשפחתם גם לחסוך הליך זה מהם עצמם.
11. כמו כן למבקשים שני ילדים נשואים אשר התנהלות המשיבים יצרה מצב, שלנשותיהם ניתנה האפשרות והכוח לבקש לשאוב זרע מגופם במקרה אסון ח"ו או חמור מכך אף להביא למצב שבו יכרת איבר מגופם לצורך זה. הכול כפי שפורט בגוף העתירה נשוא בקשה זו. לעותרים לא נח לדבר עם בניהם ונשותיהם על ענין זה מטעמים מובנים. יחד עם זה ברור להם כי בניהם לא יהיו מעוניינים כי יעשה שימוש בזרעם במקרה אסון. לעותרים לא ברור מה יהיה מצבם הנפשי של כלותיהם במקרה מעין זה והם לא רוצים להגיע למצב בו הם יעמדו בעימות עם כלותיהם ברגע האמת. עימות מיותר היות ומדובר בהליך לא חוקי, האסור על פי ההלכה, ואשר למיטב הכרתם ושיפוטם של המבקשים בניהם מתנגדים לו.
12. המבקשים יטענו כי בהחלטת בית המשפט מיום כ"ו אדר א' התשפ"ד (6/3/24) בסעיף 1.ב. העלה בית המשפט סימן שאלה ביחס לזכות העמידה של העותרים. המבקשים אשר חוו בעצמם את תוצאות החלטות המשיבים, באופן שבו העותרים לא חוו, ועומדים בפני חשש ממשי שהם יפגעו מהתנהלות המשיבים פעם נוספת, סבורים כי הצטרפותם כצד לעתירה תסיר את סימן השאלה בעניין זה.
13. המבקשים יוסיפו לטעון כי לפי הפסיקה אין להם אפשרות להגיש עתירה חדשה בעניין ולכן הדרך הנכונה להשמיע טענותיהם בעניין היא דווקא דרך ההצטרפות כצד לעתירה כפי שנקבע בבג"ץ 5322/21 בפסק הדין בסעיף 2 כתב השופט נ' סולברג כדלקמן:

"הגשת עתירות שונות העוסקות באותו עניין ממש, בזו-אחר-זו – אינה מקובלת עלינו. מלבד סרבול ההליך שלא לצורך, תוך בזבוז משאבים וזמן שיפוטי יקר-ערך, והטרחת הצדדים כולם, פעם אחר פעם, באותה סוגיה, יש בכך גם משום עקיפת ההלכה הפסוקה, שנשתרשה זה מכבר, בנוגע לצירוף צדדים נוספים לעתירה התלויה ועומדת באותו עניין. כידוע, צד שלישי המעוניין להצטרף לעתירה ציבורית-כללית שהוגשה על-ידי אחר, נדרש להגיש בקשה להצטרף לעתירה הקיימת, ולהצביע בגדרה על הערך המוסף שיש בצירופו להליך הקיים, ועל התועלת שתצמח מכך. במסגרת בחינת הבקשה, יבחן בית המשפט, במסגרת שיקול הדעת הרחב המסור לו בכגון דא, אם יש טעם בצירוף המבוקש, כנטען, או שמא לא יהא בו כדי לתרום להליך, ולהוסיף על הקיים. אך מובן הוא, כי המבקשים להצטרף אינם רשאים להעמיד את בית המשפט בפני עובדה מוגמרת, וילדלג מעל משוכה זו, באמצעות הגשת עתירות נוספות, העוסקות באותו עניין, ובכך לחמוק מן הצורך להגיש בקשת הצטרפות, על כל המשתמע מכך. אמנם, כאשר מדובר בעותרים פרטיים, שבעניינו של כל אחד מהם ניתנה החלטה פרטנית, גם אם באותו עניין ממש, וכל עותר ועותר מבקש להעמיד את ההחלטה שניתנה בעניינו-שלו לביקורת שיפוטית, יוכל כל אחד מהם לפנות בעתירה משלו, והוא יזכה לקבל את יומו בבית המשפט, בכפוף לכללים המשפטיים המקובלים. שונים הם פני הדברים מקום שבו הסוגיה שעל הפרק נוגעת למדיניות ציבורית-כללית; להחלטה עקרונית המשפיעה על רבים. במצב דברים מעין זה, מעת שהוגשה העתירה הראשונה, לא ניתן עוד לפנות בעתירות חדשות, נוספות, באותו עניין. מכאן ואילך, אדם המעוניין להצטרף גם הוא לאותו הליך, ולהשמיע את קולו, ידרש להגיש בקשת הצטרפות, ולשטוח בה את הטעמים העשויים להצדיק את הצירוף המבוקש: את תרומת הצירוף לבירור ההליך, ואת החיסרון שבאי-הצירוף."

14. המבקשים יטענו כי היות ומדובר בעתירה ציבורית-כללית שהוגשה על ידי אחרים, והיות והם מעוניינים להיות חלק מההליך, ולמנוע מצב בו העתירה תדחה בנימוק הפורמאלי של זכות העמידה. אשר על כן הם מבקשים מבית המשפט להוסיף אותם בצד העותרים.

15. המבקשים יוסיפו לטעון כי ביום י' אדר א' 19.2.2024 פרסמה ח"כ קטי שיטרית יוזמת החוק מכתב הנושא את הכותרת "עזיבת הצעת החוק "שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, תשפ"ג-2023" במכתבה היא מודיעה כי: "החלטתי בכבוד ראש להסיר את שמי מחוק זה..."

- העתק מכתבה של ח"כ קטי שיטרית מצ"ב כנספח 1 לבקשה.

16. כמו כן ביום א' ל' אדר א' תשפ"ד (10/3/24) פורסם מכתבה של חה"כ מירב בן ארי מיום כ"ו אדר א' (6/3/24) לשרי משרד הביטחון, המשפטים והבריאות, ובו היא מצהירה כי נסתם הגולל על קידום הצעת החוק לשימוש בזרע נפטר. וכך היא כתבה:

"מתחילת כנס החורף אני מנהלת את הדיונים בוועדת הבריאות בנושא חוק חשוב זה.

יחד עם נציגי משרדכם וצוות ועדת הבריאות המיומן, אנו מקיימים דיונים ופגישות רבות על מנת לקדם את הצעת החוק ולאפשר למשפחות השכולות מעט אור בצערם הגדול.

לצד, למרות נכונות כל הצוותים המקצועיים לפשרות רבות, הוחלט ע"י הרב הראשי לישראל – הרב דוד לאו, כי יש לבקש טופס הסכמה חתום ע"י הנפטר, גם לצורך שאיבת הזרע ולא רק לשימוש, כפי שאנו הצענו.

בקשה זו, היא גזירה קשה מאוד על המשפחות השכולות אשר בשעתן הקשה ביותר, נאלצות להתמודד גם עם האובדן הגדול שנפל עליהם וגם למצוא טופס הסכמה מוכן מראש, מה גם שכיום לא מבקשים זאת מהם בכלל.

לכן, החלטתי בשלב זה, כי אין טעם להמשיך עם חקיקת החוק, אלא נמשיך עם החלטת היועץ לגבי ההנחיות לשימוש ע"י המשפחה והאלמנה והחלטת משרד הבריאות על השאיבה.

(תוספת הדגש אינה במקור. מ.ל.)

- העתק המכתב מצ"ב בנספח 2

17. המבקשים יטענו כי ההחלטה של יוזמות החוק חה"כ קטי שיטרית ושל חה"כ בן ארי, יוצרת "מצב חדש" בו "אין אופק" לשימוש בזרע הנפטר שהוצא מהנפטר לבקשת ההורים כמפורט בסעיפים 26-30 בעתירה.

18. מצב חדש זה מחזק את טענת העותרים כנגד התנהלות משיב 4 המציע למשפחות ברגעים הקשים של חייהם הצעה שלא די שאינה חוקית לטענת העותרים, אלא היא גם הצעה ללא תוחלת. אם עד להודעתה של יוזמות החוק חה"כ קטי שיטרית וחה"כ מירב בן ארי הייתה תקווה למשפחות השכולות שקוצרות את זרע בנם, שהצעת החוק תאפשר להם לעשות שימוש בזרע באמצעות הוראת השעה המופיעה בסעיף 29 להצעת החוק (הוראות מעבר) הרי שתקווה זו נגוזה.

19. המבקשים יטענו כי כיהודים שומרי מצוות, הם לא מבינים כיצד מציע משיב 4 להורים שכולים הצעה האסורה על פי ההלכה, ואסורה גם על פי חוק האנטומיה, וכל זאת מבלי ליידע אותם בכך. וזאת כאשר מדובר בהצעה שאין לה שום תוחלת.

20. המבקשים יטענו כי הכאב העצום והטלטלה שהם עוברים, כהורים שכולים, וההבנה של משמעות ההודעה של משיב 4 למשפחות כמותן, מחייבת אותם לדאוג שמשפחות נוספות לא יוכנסו בעל כורחם למערבולת הרגשות הבלתי אפשרית שמשב 4 מעורר ללא צורך ללא תוחלת ובניגוד לחוק.

21. המבקשים יטענו כי רק מי שחוה טלטלה כזו יכול לנסות ולהעביר מקצת ממנה לבית המשפט, דבר שהעותרים הראשיים לא חוו. אי צירופם לעתירה ימנע מהשמעת קול חשוב זה במהלך הדיון בעתירה. כמו כן צירופם של המבקשים ייתר את הדיון ב"זכות העמידה" של העותרים.

22. אשר על כן מתבקש בית המשפט לצרף את המבקשים בצד העותרים בעתירה כדי לאפשר לבית המשפט להימנע מדיון בסוגיית זכות העמידה, וכדי לאפשר למבקשים להגן על הורים שכולים מהודעה פוגענית שמבצעת משיב 4. וכן לחסוך מעצמם הודעה כזו בשנית.

תגובת המשיבים:

23. אנו נותיר את הבקשה לשיקול דעת בית המשפט הנכבד.

תגובת העותרים:

24. העותרים מברכים על הצטרפות המבקשים לעתירה. העותרים סבורים כי קולם של המשפחות השכולות הוא קול שאי אפשר להתעלם ממנו וחשוב שיינתן להם יומם בבית המשפט. העותרים סבורים כי עם הצטרפות המבקשים לעתירה תוסר העננה מעל שאלת זכות העמידה והדיון יוכל להתרכז במהות ולא בפרוצדורה. המבקשים יוסיפו לטעון כי הצטרפותם של המבקשים לעתירה תחדד את הצורך במתן התייחסות ומענה להתנהלות משיב 4, בהתאם לסעד ד שבקשו העותרים ובית המשפט לא התייחס אליו בהחלטתו.

עו"ד מיכאל ליטווק

נספח 1

מכתבה של יוזמת החוק חה"כ קטי שיטרית כי היא
עוזבת את החוק מיום י' אדר א' תשפ"ד 19.2.24

19.2.2024
" אדר א'
ה'תשפ"ד

לכל מאן דבעי,

הנידון: עזיבת הצעת החוק 'שימוש בורע של נפטר לשם הולדה', התשפ"ג-2023

בשנה האחרונה הובלתי את 'חוק המשכיות' המבקש לעשות שימוש בורע הנפטר לשם הולדה.

החוק במתכונתו המקורית, נועד לאפשר את המשכיותם של חללי צהל שנפלו על הגנת המולדת, וזאת מתוך האמונה בחשיבות הערכית והמוסרית שהחוק נושא עמו לאפשר חיים במקום בו ניסו לגדוע את קיומנו. לצערי, בוצע שינוי אשר במסגרתו הורחב החוק כך שניתן יהיה להחילו על כלל אזרחי ישראל. שינוי מהותי זה נושא עמו נגזרות שחוטאות למטרתו העיקרית, ופותח צוהר לתרחישים נוספים בהם יכול אדם לעשות שימוש בורע הנפטר ולהבטיח את המשך קיומו. אחד מהם למשל, היכולת שתינתן למשפחתו של מחבל בן עוולה לעשות שימוש ציני בחוק ובכך למעשה לאפשר את המשכיותו.

לאחר מחשבה עמוקה החלטתי בכבוד ראש להסיר את שמי מחוק זה, אני עושה זאת בידיעה שישנם חברי כנסת נוספים שפועלים ללא לאות למען קידומו.

בברכה

נספח 2

מכתבה של יוזמת החוק חה"כ מירב בן ארי בו היא

מודיעה כי "אין טעם להמשיך עם חקיקת החוק"

מיום כ"ו אדר א' תשפ"ד 6.3.24

הכנסת
ח"כ מירב בן ארי
יו"ר סיעת יש עתיד

ירושלים, כ"ו אדר א תשפ"ד
06/03/24

ח"כ יריב לוי
שר המשפטים

ח"כ אוריאל בוסו
שר הבריאות

ח"כ יואב גלנט
שר הביטחון

לכבוד:

מכובדי שלום רב,

הנדון: הצעת החוק שימוש בזרע של נפטר למטרות הולדה (חוק המשכיות)

כידוע לכם, מתחילת כנס החורף אני מנהלת את הדיונים בוועדת הבריאות בנושא חוק חשוב זה. יחד עם נציגי משרדכם וצוות ועדת הבריאות המיומן, אנו מקיימים דיונים ופגישות רבות על מנת לקדם את הצעת החוק ולאפשר למשפחות השכולות מעט אור בצערם הגדול. לצערי, למרות נכונות כל הצוותים המקצועיים לפשרות רבות, הוחלט ע"י הרב הראשי לישראל – הרב דוד לאו, כי יש לבקש טופס הסכמה חתום ע"י הנפטר, גם לצורך שאיבת הזרע ולא רק לשימוש, כפי שאנו הצענו.

בקשה זו, היא גזירה קשה מאוד על המשפחות השכולות אשר בשעתן הקשה ביותר, נאלצות להתמודד גם עם האובדן הגדול שנפל עליהם וגם למצוא טופס הסכמה מוכן מראש, מה גם שכיום לא מבקשים זאת מהם בכלל. לכן, החלטתי בשלב זה, כי אין טעם להמשיך עם חקיקת החוק, אלא נמשיך עם החלטת היועץ לגבי ההנחיות לשימוש ע"י המשפחה והאלמנה והחלטת משרד הבריאות על השאיבה.

בנימה אישית, הצעות חוק רבות העברתי במשכן זה ומעולם לא הייתה לי הצעת חוק כה רגישה ומאתגרת כאחד, ניסיתי לעשות **הכל** לטובת המשפחות השכולות היקרות לי כל כך, אך לא אוציא תחת ידי הצעת חוק המריעה עם מצבו, הקשה גם כך. אני מודה לצוותים המשפטיים שלכם על כל העזרה והסיוע, גם הם לעיתים נאלצו לעמוד ברגעים לא פשוטים בהצעת חוק זו.

ביום רביעי ה-13.3.23 בשעה 09:30 אקיים כנס מיוחד עם המשפחות השכולות באולם ירושלים, בו אציג בפניהם את המצב, הנכם כמובן מוזמנים.

בברכה,

ח"כ מירב בן ארי

העתקים:

הרב הראשי לישראל – הרב דוד לאו

ועדת בריאות – יו"ר הועדה, צוות הוועדה

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה – ע"ד אביטל סומפולניסקי

משרד המשפטים, בריאות, בטחון – ייעוץ וחקיקה